International Journal of Kannada Research 2025; 11(3): 166-168

International Journal of Kannada Research
www.kannadajournal.com

ISSN: 2454–5813
IJKR 2025; 11(3): 166-168
© 2025 IJKR
www.kannadajournal.com
Received: 23-05-2025
Accepted: 26-06-2025

ಡಾ. ಕುಮಾರ ಇಂದ್ರಬೆಟ
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಸೈಂಟ್ ಕ್ಲಾರೆಟ್ ಕಾಲೇಜು ಸ್ವಾಯತ್ತ
ಬೆಂಗಳೂರು, ಕರ್ನಾಟಕ, ಭಾರತ

Corresponding Author:
ಡಾ. ಕುಮಾರ ಇಂದ್ರಬೆಟ
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಸೈಂಟ್ ಕ್ಲಾರೆಟ್ ಕಾಲೇಜು ಸ್ವಾಯತ್ತ
ಬೆಂಗಳೂರು, ಕರ್ನಾಟಕ, ಭಾರತ

ಪಿ. ಲಂಕೇಶ್ ಅವರ ಗುಣಮುಖ ನಾಟಕದ ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣ ಮತ್ತು ವಸ್ತುವಿನ ತಾತ್ವಿಕತೆ

ಡಾ. ಕುಮಾರ ಇಂದ್ರಬೆಟ

ಅಮೂರ್ತ
ಪಿ. ಲಂಕೇಶ್ ಅವರ 'ಗುಣಮುಖ' ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ನಾಟಕ. ಈ ನಾಟಕ ಪರ್ಷಿಯನ್ ದೊರೆ ನಾದಿರ್ ಷಾನ ಜೀವನವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ. ನಾದಿರ್ ಷಾ ತನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಅಧಿಕಾರ, ವೈಭವ, ಮತ್ತು ಆಕ್ರಮಣಕಾರಿ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದರೂ, ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ದೈಹಿಕವಾಗಿ ರೋಗಗ್ರಸ್ತನಾಗಿದ್ದನು. ಆತನ ಆಂತರಿಕ ಸಂಘರ್ಷಗಳು, ಅನುಮಾನಗಳು, ಮತ್ತು ಒಂಟಿತನವನ್ನು ಈ ನಾಟಕ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಾಟಕವಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ಮಾನವನ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ನೈತಿಕ ಅಧಃಪತನವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಒಂದು ಮನೋ–ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ನಾಟಕ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಪ್ರಬಂಧವು ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣ, ವಸ್ತು ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕತೆಯ ಕುರಿತು ಒಂದು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಮುಖ್ಯಸೂಚಿಪದಗಳು: ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂಕೀರ್ಣತೆ, ಆಕ್ರಮಣಕಾರಿ, ನೈತಿಕ ಅಧಃಪತನ, ರಕ್ತಪಾತ, ಹತಾಶೆ, ಕಪಟ ಮತ್ತು ಕುತಂತ್ರ

ಪೀಠಿಕೆ

ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣ

1. ನಾದಿರ್ ಶಾ: ಕ್ರೂರ ವಿಜಯಿ ಮತ್ತು ರೋಗಗ್ರಸ್ತ ಆತ್ಮ

ನಾದಿರ್ ಶಾ ನಾಟಕದ ಅತ್ಯಂತ ಸಂಕೀರ್ಣ ಪಾತ್ರ. ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಆತ ಅಜೇಯ, ಕ್ರೂರಿ ಮತ್ತು ರಕ್ತಪಾತದಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡುವ ಚಕ್ರವರ್ತಿ. ಆದರೆ, ನಾಟಕವು ಆತನ ಈ ಹೊರಮೈಯ ಕೆಳಗಿರುವ ರೋಗಗ್ರಸ್ತ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ತೊಳಲಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

- **ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಸಂಘರ್ಷ:** ನಾದಿರ್ ತನ್ನ ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಬಲ ಮತ್ತು ಹಿಂಸೆಯ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡವನು. ಆದರೆ, ದಿಲ್ಲಿಯ ಕಪಟ ಮತ್ತು ಕುತಂತ್ರದ ಮುಂದೆ ಅವನ ಬಲ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸುಳ್ಳು ಮತ್ತು ಮೋಸಗಳಿಗೆ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಉತ್ತರ ನೀಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸುಳ್ಳು ನಿಜದಂತೆ, ನಿಜ ಸುಳ್ಳಿನಂತೆ ಆಗ್ತದೆ ಎಂದು ಆತ ಹತಾಶನಾಗುವುದು, ಅವನ ಬದುಕು ಮತ್ತು ತಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದಂತಾದಾಗ. ಅವನ ತಲೆನೋವು, ಕೆಮ್ಮು ಮತ್ತು ನಡುಕಗಳು ಕೇವಲ ದೈಹಿಕ ರೋಗದ ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ಸತ್ಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗದ, ಶುದ್ಧತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಆತನ ಆತ್ಮದ ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಸಂಕೇತಗಳಾಗಿವೆ.
- **ಸತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹಂಬಲ:** ನಾದಿರ್ನ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಅವನ ದೈಹಿಕ ರೋಗವಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ಮೊಗಲರ ದ್ರೋಹ ಮತ್ತು ಸುಳ್ಳು. ಬೆಕ್ಕು ಬೇಕೆಂದರೆ ಹುಡುಗಿ ಕಳಿಸುತ್ತಾರೆ, ತೈಲ ಬೇಕೆಂದರೆ ಮದ್ಯ ಕಳಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಅವನ ಮಾತು, ಅವನು ಕೇವಲ ವಸ್ತುವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಆಕ್ರೋಶಗೊಂಡಿಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ತರ್ಕರಹಿತ, ವಿಚಿತ್ರ ವರ್ತನೆಯಿಂದ ರೋಸಿಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ದಿವಾನರಾದ ಸಾದತ್ ಮತ್ತು ಮುಲ್ಕ್ ರಾಜಕೀಯ ನಾಟಕ, ದೊರೆ ನಜಿರುದ್ದೀನ್ನ ಕಾವ್ಯಪ್ರೀತಿ ಎಲ್ಲವೂ ಅವನ ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣೆಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿವೆ. ಅವನ ಹಿಂಸೆ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ತನ್ನೊಳಗಿನ ಹತಾಶೆಯನ್ನು ಹೊರಹಾಕುವ ಒಂದು ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ.

2. ನಜಿರುದ್ದೀನ್ ಶಾ: ಅವನತಿಯ ಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತು ಪೊಳ್ಳು ಆಡಳಿತ

ನಜಿರುದ್ದೀನ್ ಶಾ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮೊಗಲ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಅವನತಿಗೆ ಒಂದು ಜೀವಂತ ಸಾಕ್ಷಿ. ಆತ ಕಾವ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯ ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಗಿರುವ ರಾಜ.

- •ವಾಸ್ತವದಿಂದ ಪಲಾಯನ: ಆತನು ರಾಜನಾಗಿ ತನ್ನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿಮುಖನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಅರಮನೆ ಕಲಾ ಮತ್ತು ನೃತ್ಯದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆಯೇ ಹೊರತು ಆಡಳಿತದ ಕೇಂದ್ರವಲ್ಲ. ನಾನು ಜನರ ಸೇವಕ... ದೊರೆ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದೇವತೆ ಎಂದು ಆತ ಹೇಳುವ ಮಾತುಗಳು, ತನ್ನ ವೈಫಲ್ಯಗಳನ್ನು ಮರೆಮಾಚಲು ಬಳಸುವ ಕಪಟದ ಸಮರ್ಥನೆಗಳು. ಆತನ ಆಡಳಿತ ಕಾಗದಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೂತು ಹೋಗಿರುವುದು ಅವನ ಅಸಮರ್ಥತೆ ಮತ್ತು ಜಡತ್ವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಆತ ಆಂತರಿಕವಾಗಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಶಕ್ತಿಹೀನನಾಗಿದ್ದರೂ, ಹೊರಗೆ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ಪೊಳ್ಳು ವೈಭವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ.

3. ದಿವಾನರು (ಸಾದತ್ ಮತ್ತು ಮುಲ್ಕ್): ದ್ರೋಹ ಮತ್ತು ಹೇಡಿತನದ ರೂಪಕ

ಈ ಇಬ್ಬರು ದಿವಾನರು ಮೊಗಲ್ ಆಡಳಿತದ ಕೊಳೆತ ರಾಜಕೀಯದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು.

- **ಸ್ವಾರ್ಥದ ಕುತಂತ್ರ:** ಇವರು ತಮ್ಮ ದೊರೆಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡಲು ನಾದಿರ್ಗೆ ಆಹ್ವಾನ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಸಾದತ್ ಖಾನ್ನ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಒಂದು ಮಹಾ ದ್ರೋಹಿಯ ಪತನವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅವನು ನಾದಿರ್ನ ಸತ್ಯದ ಕಠಿಣ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ನೀಡಲಾರದೆ, ತನ್ನ ಪೊಳ್ಳುತನವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೆ ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಹೇಡಿತನ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಗೌರವದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕೊರತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.
- **ಭಯ ಮತ್ತು ಅಸಹಾಯಕತೆ:** ನಿಜಾಮ್–ಉಲ್–ಮುಲ್ಕ್ನ ಪಾತ್ರ, ಸಾದತ್ನ ಪತನದ ನಂತರ, ಸಂಪೂರ್ಣ ಭಯದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುತ್ತದೆ. ಅವನು ನಾದಿರ್ನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು, ದೂತನನ್ನು ಓಲೈಸಲು ಮಾಡುವ ಅಸಹ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು, ಮತ್ತು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ–ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೆನೆದು ಅಳುವ ರೀತಿ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಆತನ ರಾಜಕೀಯ ಕುತಂತ್ರಗಳು ಎಷ್ಟು ಪೊಳ್ಳು ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಇವರ ಪಾತ್ರಗಳು ಅಧಿಕಾರದ ಹಿಂದೆ ಅಡಗಿರುವ ಭಯ ಮತ್ತು ಅಸಹಾಯಕತೆಯನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ.

4. ಸೈನಿಕ ಸುಲೇಮಾನ್ ತಸ್ವೀರ್ ಮತ್ತು ದೂತ: ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರತೀಕಗಳು

ಈ ಅಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರಗಳು ನಾಟಕದ ಕೇಂದ್ರ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಸುಲೇಮಾನ್ ತಸ್ವೀರ್, ದಿಲ್ಲಿಯ ವಾತಾವರಣದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಪುಕ್ಕಲು ಸೈನಿಕನಿಂದ ಕ್ರೂರಿ ಯೋಧನಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಹಿಂದೂಸ್ತಾನದ ಗಾಳಿ ಹೇಗೆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಆಂತರಿಕವಾಗಿ ಕೆಡಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾದಿರ್‌ನ ನೋಟದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ದೃಶ್ಯ–2 ರಲ್ಲಿ ಬರುವ ದೂತ, ಕೇವಲ ಒಬ್ಬ ಸಂದೇಶವಾಹಕನಲ್ಲ. ಅವನು ಮೊಗಲರ ಕಪಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಡುವೆಯೂ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಅಪರೂಪದ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಅವನಿಗೆ ಹಣ, ಬೆದರಿಕೆ, ಮುಖಸ್ತುತಿ ಯಾವುದೂ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಆತನ ಪಾತ್ರವು, ಭ್ರಷ್ಟತೆಯ ನಡುವೆಯೂ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಏಕಾಂತದ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ.

ಪಿ. ಲಂಕೇಶ್ ಅವರ ಗುಣಮುಖ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹಕೀಮ್ ಒಂದು ಕೇಂದ್ರೀಯ ಪಾತ್ರವಾಗಿದ್ದು, ಈ ಪಾತ್ರವು ಕೇವಲ ವೈದ್ಯನಾಗಿರದೆ, ಸಮಾಜದ ರೋಗಗಳನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಒಬ್ಬ ಚಿಂತಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಮರ್ಶಕ ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳ ರಕ್ಷಕನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಪಾತ್ರವು ಲಂಕೇಶ್‌ರವರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನ್ಯಾಯ, ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ, ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯ ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿಡುವ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆಳಗೆ ಹಕೀಮ್‌ನ ಪಾತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಾದ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ:

5. ನೈತಿಕ ದನಿಯಾಗಿ ಹಕೀಮ ಹಕೀಮ್ ಒಬ್ಬ ವೈದ್ಯನಾಗಿದ್ದು, ರೋಗಿಗಳ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಮೂಲಕ ಜೀವನ ಉಳಿಸುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ, ಈ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪಾತ್ರವು ಕೇವಲ ದೈಹಿಕ ರೋಗಗಳ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿರದೆ, ಸಮಾಜದ ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಕಾಯಿಲೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಾಣುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ, ಹಕೀಮ್‌ನ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಜೀವನವು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಒಂದು ರೂಪಕವಾಗಿದೆ.

ಹಕೀಮನ ಪಾತ್ರವು ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ನೀತಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವ ಒಂದು ನೈತಿಕ ಧ್ವನಿಯಾಗಿದೆ. ಅವನು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ, ಶೋಷಣೆ, ಮತ್ತು ಅಸಮಾನತೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ, ಈ ನೈತಿಕ ಧೋರಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಅವನು ಸಮಾಜದ ಒತ್ತಡಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುವ ಸಂದರ್ಭಗಳೂ ಇವೆ, ಇದು ಅವನ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಒಂದು ದ್ವಂದ್ವಾತ್ಮಕ ಆಯಾಮವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಹಕೀಮ್‌ನ ಪಾತ್ರವು ಒಂದು ಆದರ್ಶವಾದಿಯ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದೆಡೆ, ಅವನು ಸಮಾಜವನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ; ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ, ಸಮಾಜದ ಒತ್ತಡಗಳು, ರಾಜಕೀಯ ಒತ್ತಾಯಗಳು, ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸೀಮಿತತೆಗಳು ಅವನನ್ನು ಸವಾಲಿಗೆ ಒಡ್ಡುತ್ತವೆ. ಈ ಸಂಘರ್ಷವು ಅವನ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಆಳವಾದ ಮಾನವೀಯ ಗುಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ತನ್ನ ಆದರ್ಶಗಳಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಷ್ಠನಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿರಬಹುದು.

ಹಕೀಮ್‌ನ ಪಾತ್ರದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಹತ್ವ: ಗುಣಮುಖ ನಾಟಕವು ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಮರ್ಶೆಯಾಗಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಹಕೀಮ್‌ನ ಪಾತ್ರವು ಸಮಾಜದ ಕಾಯಿಲೆಗಳನ್ನು—ಅಂದರೆ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ, ವರ್ಗ ಶೋಷಣೆ, ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಕುಸಿತ—ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಒಂದು ಕನ್ನಡಿಯಾಗಿದೆ. ಲಂಕೇಶ್‌ರವರು ಈ ಪಾತ್ರದ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದ ವಿರೋಧಾಭಾಸಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಹಕೀಮ್‌ನ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಜೀವನವು, ವೈದ್ಯಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒಳಗಿನ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಮತ್ತು ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಒಡ್ಡಿಹಾಕುತ್ತದೆ. ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು ಮತ್ತು ವೈದ್ಯಕೀಯ ವೃತ್ತಿಯು ಹೇಗೆ ವಾಣಿಜ್ಯೀಕರಣಗೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಪಾತ್ರವು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ವರ್ತಮಾನದ ತಲ್ಲಣವೂ ಸಹ ಹೌದು. ಹಕೀಮನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜೀವನ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಜೀವನದ ಮೇಲೆ ರಾಜಕೀಯ ಒತ್ತಡಗಳು ಬೀರುವ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ನಾಟಕವು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ

ಒತ್ತಡಗಳು ಅವನ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ತೊರೆಯುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತವೆ, ಆದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ನೈತಿಕತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೋರಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಹಕೀಮನ ಪಾತ್ರದ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಮಹತ್ವ: ಲಂಕೇಶ್‌ರವರ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ, ಹಕೀಮ್‌ನಂತಹ ಪಾತ್ರಗಳು ಕೇವಲ ಕಥಾನಕದ ಭಾಗವಾಗಿರದೆ, ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವ ಸಾಧನಗಳಾಗಿವೆ. ಹಕೀಮ್‌ನ ಒಳಗಿನ ಸಂಘರ್ಷ, ಅವನ ಆದರ್ಶವಾದ, ಮತ್ತು ಸಮಾಜದೊಂದಿಗಿನ ಘರ್ಷಣೆಯು ಓದುಗರಿಗೆ ಮತ್ತು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುವ ನೈತಿಕ ದ್ವಂದ್ವಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪಾತ್ರವು ಲಂಕೇಶ್‌ರವರ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಗೃತಿಯ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ವಸ್ತುವಿನ ತಾತ್ವಿಕತೆ

1. **ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಂಘರ್ಷ:** ಗುಣಮುಖ ನಾಟಕ ಕೇವಲ ಎರಡು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳ ಸಂಘರ್ಷವಲ್ಲ. ಇದು ಕ್ರಿಯೆ (action) ಮತ್ತು ಜಡತ್ವ (inertia), ಸರ್ವಾಧಿಕಾರ (directness) ಮತ್ತು ಕುತಂತ್ರ (cunning), ವಾಸ್ತವ (reality) ಮತ್ತು ಭ್ರಮೆ (illusion) ಗಳ ನಡುವಿನ ತಾತ್ವಿಕ ಸಂಘರ್ಷ. ನಾದಿರ್ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ನೇರವಾಗಿದ್ದರೆ, ಮೊಗಲರ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಸಾವಿರ ಸುಳ್ಳುಗಳ ಹಿಂದೆ ಅಡಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ತಾತ್ವಿಕ ಅಂತರವೇ ನಾದಿರ್‌ಗೆ ಮಾನಸಿಕ ರೋಗ ತರುತ್ತದೆ. ಇದು ನಾಟಕದ ಮುಖ್ಯ ಕಥಾ ಹಂದರವಾಗಿದೆ.
2. **ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಅವನತಿ:** ಅಧಿಕಾರ ಹೇಗೆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಭ್ರಮೆಯಲ್ಲಿಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಒಂದು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾಟಕ ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತದೆ. ಮೊಗಲ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಲಿಷ್ಠವಾಗಿ ಕಂಡರೂ, ಆಂತರಿಕ ದ್ರೋಹ, ಕಪಟ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತದ ಅನಾವಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕೊಳೆತುಹೋಗಿರುತ್ತದೆ. ನಾದಿರ್‌ನ ಆಕ್ರಮಣ ಕೇವಲ ಕೊನೆಯ ಹೊಡೆತ ಮಾತ್ರ. ನಾಟಕದ ಪ್ರಕಾರ, ಒಂದು ಸಮಾಜದ ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅವನತಿಯೇ ಅದರ ನಿಜವಾದ ಅವನತಿಯಾಗಿದೆ.
3. **ರೋಗ ಮತ್ತು ಗುಣಮುಖದ ತಾತ್ವಿಕತೆ:** ನಾಟಕದ ಶೀರ್ಷಿಕೆ ಗುಣಮುಖ ಇದರ ಕೇಂದ್ರ ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ರೋಗ ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ದೈಹಿಕ ಅನಾರೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಮಾನಸಿಕ ಅನಾರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನಾರೋಗ್ಯವೂ ಕೂಡ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ನಾಟಕವು ತೆರೆದಿಡುತ್ತದೆ.

- **ರೋಗ:** ಇದು ಸುಳ್ಳು, ಮೋಸ, ರಾಜಕೀಯ ಕುತಂತ್ರ, ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ, ಸ್ವಾರ್ಥ ಮತ್ತು ಭ್ರಮೆಗಳಂತಹ ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆ. ಈ ರೋಗ ನಾದಿರ್‌ಗೂ ತಗುಲುತ್ತದೆ. ಆತ ಹಿಂದೂಸ್ತಾನದ ಗಾಳಿ ಯ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಕ್ರೂರನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಸಾದತ್ ಖಾನ್ ತನ್ನ ಸುಳ್ಳುಗಳಿಂದಲೇ ರೋಗಪೀಡಿತನಾಗಿ ಸತ್ತರೆ, ನಾದಿರ್ ತನ್ನ ರೋಷದಿಂದಲೇ ಮತ್ತಷ್ಟು ರೋಗಗ್ರಸ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾಟಕವು ನಮ್ಮೆದುರಿಗಿಡುತ್ತದೆ.
- **ಗುಣಮುಖ:** ನಾಟಕವು ಗುಣಮುಖವಾಗುವುದು ಅಂದರೆ, ಸುಳ್ಳು, ಕಪಟ ಮತ್ತು ಭ್ರಮೆಯ ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ಹೊರಬರುವುದು ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಗುಣಮುಖವಾಗುವ ಪ್ರಯತ್ನ ದುರಂತಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾದಿರ್‌ನ ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣೆ ಅವನನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಏಕಾಂಗಿ ಮತ್ತು ರೋಗಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ದೂತ ಒಬ್ಬನೇ ನೈತಿಕವಾಗಿ ಗುಣಮುಖನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ, ಆದರೆ ಅವನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹೊರಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ನಾಟಕ ಗುಣಮುಖ ಅಸಾಧ್ಯ ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇಡುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ಭ್ರಷ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನೈತಿಕವಾಗಿ ಬದುಕಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೆ, ಅದು ಅವನಿಗೆ ದೈಹಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಈ ನಾಟಕವು ಮನಗಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಗುಣಮುಖ ಒಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಾಟಕವಾಗಿ ಆರಂಭವಾಗಿ, ಆಂತರಿಕ ಸಂಘರ್ಷ, ರಾಜಕೀಯ ಕುತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವ ಒಂದು ಗಂಭೀರ, ತಾತ್ವಿಕತೆಯ ನೆಲೆಗಳ ಮೂಲಕ ನಾಟಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಆಯಾಮವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇದು ಕೇವಲ ನಾದಿರ್ ಮತ್ತು ಮೊಗಲರ ಕಥೆಯಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ಮಾನವನ ಆತ್ಮದೊಳಗಿನ ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಸುಳ್ಳಿನ ನಿರಂತರ ಹೋರಾಟದ ಕಥೆಯಾಗಿದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಪಿ. ಲಂಕೇಶ್, ಗುಣಮುಖ, ಲಂಕೇಶ್ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು
2. ಎಚ್.ಎಸ್. ರಾಘವೇಂದ್ರರಾವ್, ಶತಮಾನದ ವಿಮರ್ಶೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು
3. ಸಿ. ಎನ್. ರಾಮಚಂದ್ರನ್, ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು
4. ಗಿರಡ್ಡಿ ಗೋವಿಂದರಾಜು, ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು